

УДК 94(497.6)(091)

ISSN 2233-1778

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЈУ

ГРАЂА О ПРОШЛОСТИ БОСНЕ

11
2018

РЕДАКЦИЈА

Радивој Радић, Раде Михаљчић, Тајана Суботин Голубовић,
Ђуро Тошић, Аранђел Смиљанић, Павле Драгичевић

УРЕДНИК
Радивој Радић

Бања Лука
2018

Оригинални научни рад
УДК 930.2:003.074(497.5Дубровник)“1439“
DOI 10.7251/GPB1811117R

Срђан Рудић*

Историјски институт
Београд

**КЋЕРКЕ ВОЈВОДЕ ВУКАСА РАСПУДИЋА
ОБАВЕШТАВАЈУ ДУБРОВЧАНЕ ДА СУ ПРОДАЛЕ
СВОЈУ ОЧЕВИНУ У КОНАВЛИМА**

1439.

Апстракт: Мара и Јерина, кћерке војводе Вукаса Распудића, обавештавају Дубровчане да су ради удаје продале неке поседе које су Дубровчани даривали њиховом оцу, а њих две наследиле.

Кључне речи: војвода Вукас Распудић, Мара, Јерина, Воисав Битојевић, Вукић Калиманић.

Опис документа и ранија издања

Писмо је сачувано у препису који се налази у Државном архиву у Дубровнику у књизи *Diversa Cancellariae* 54, f. 42°. Исписано је курзивом у 29 редова, руком канцелара Никше Звијездића. Испред текста писма налази се запис о препису: *Die 30 decembris 1439. Comandamento e determinacion de Miser lo Retor de Raguxj, nobil homo e sauiio Ser Zugno de Gradi e del suo menor consiglio registrata qui in questa parte fo per me Nicolao Stella cancellario a perpetua memoria la infrascritta schritura, zoe.* До сада је два пута издато.

Ранија издања: К. Јиречек, *Споменици српски*, 81, док. 85; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, 98–99, док. 686.

Текст

+ Многославнои и велможнои госпoде кнезѠ и властелѠм[ъ] |2| и
всои ѠпкѠни властео дѠбровачцех[ъ], ми госпoга Мара |3| кки почтенога

* Ел. пошта: srdjanrudic@yahoo.com

споменѡта вохводе Вокаса Распѡдика |4| и ми Воисав[ь] Битоквикъ нѣ
 домаки и ми госпога Ђрина дрѡга |5| кки реченога вохводе Вокаса и ми
 Вокикъ Калиманик[ь] |6| ик домаки дакмо на видкнѣ вашемѡ господствѡ
 ерь смо |7| ми двѣ сестрьнице встасмо сироте натражкѣ и на|8|следѣ
 реченога вохводе Вокаса вт[ь]ца нашега и за нашѡ |9| великѡ потрьѡвѡ за
 ѡдадѡвѡ вни дио земаль и винограда |10| кои ваше господство да и дарова ѡ
 Конавлахъ речномѡ вох|11|води Вокасѡ вт[ь]цѡ нашемѡ дасмо и продасмо
 за нашѡ |12| ѡдадѡвѡ са свемѣ разьлози цю вномѡ дѣлѡ прьстои Николе
 |13| и Бенкѡ Братосаликем[ь] слѡгамъ и граганвм[ь] вашем[ь] |14| за .ѡ.
 ѡ. пер[пе]ра такои да вѡ[ь] сада ѡвѣкъ бѡде ниx[ь] и ниx[ь] |15| встанкѡ
 да га држе и ѡживаю и вѡ[ь] нѣга всако хотенѣ |16| ѡчине како све вѡ[ь]
 ствари свок влаштите. И за векю ниx[ь] |17| трьвгавѡ ввези наше продакѣ
 молимо господство ваше реците |18| вѡв наш листъ ѡ вашех тетразех[ь]
 ѡписати а ксмо вѡ[ь] ввѣи |19| продакѣ на пѡони плакени. И контѣти га
 Воисавъ Би|20|тѡвѣвик[ь] прьмиx[ь] ѡ име прькѣ и вѡдеке жене моѣ Маре
 |21| ккере вохводе Вокаса на поно мои дио динар[а] згора |22| писанех[ь]
 вѡ[ь] Николе и Бенка Братосаликъ и такогере |23| га Вѡкикъ Калиманикъ
 прьмиx[ь] ѡ име прькѣ и вѡдеке |24| жене моѣ Ђрине ккери вохводе Вѡкаса
 на пѡно |25| мои дио динар[а] згора писанех[ь] вѡ[ь] Николе и Бенка |26|
 Братосаликъ. И свемѡ томѡи згора писаномѡ ксѡ |27| сведоци слѡге ваше
 и граганѣ Степанъ Стоисалик[ь] |28| и Живко Милетикъ. И Б(о)гъ вамъ
 ѡмножи господства ви. |29| Амень.

Превод

+ Многославној и велможној господи кнезу и властели и свој
 Општини властеоској дубровачкој. Ми госпођа Мара, кћерка покојног
 војводе Вукаса Распудића, и ми Воисав Битојевић, њен муж, и ми
 госпођа Јерина, друга кћерка поменутог војводе Вукаса, и ми Вукић
 Калиманић, њен муж, дајемо на увид вашем господству да смо ми
 две сестрице остале сироте наследнице поменутог војводе Вукаса,
 нашег оца, те да смо због наше велике потребе за удају онај део земље
 и винограда које је ваше господство даровало нашем оцу, поменутом
 војводи Вукасу, у Конавлима са свим што им припада продали Николи
 и Бенку Братосалићу, вашим слугама и грађанима, за 450 перпера, тако
 да од сада заувек буде њихово и њихових наследника, те да га држе,
 уживају и са тиме да поступају као са својом имовином. И за њихову
 већу сигурност ове наше продаје молимо ваше господство да овај лист

у ваше књиге упишете да смо од ове продаје у потпуности исплаћени. И изјављујем ја Воисав Битујевић да примих у име мираза и спреме жене моје Маре, кћерке војводе Вукаса, сав мој део горе поменутих динара од Николе и Бенка Братосалића. И такође ја Вукић Калиманић примих у име мираза и спреме моје жене Јерине, кћерке војводе Вукаса, сав моје део горе поменутих динара од Николе и Бенка Братосалића. И свему овом писаном сведоци су слуге ваше и грађани Степан Стоисалић и Живко Милетић. Нека вам Бог умножи господство. Амин.

*Дипломатичка анализа и
историјски оквир настанка документа*

Писмо којим наследнице покојног војводе Вукаса Распудића Прибиловића обавештавају Дубровчане о судбини поседа свога оца у Конавлима не садржи неке посебне дипломатичке особености – највећи део документа представља диспозиција, протокол садржи вербалну инвокацију, инскрипцију и интитулацију ауктора, а есхатокол одредбу о сведоцима правног чина, те завршну салутацију.

Насупрот томе, писмо је важан извор за проучавање генеалогije породице Прибиловић. Оно доноси податке о потомству и наследницима војводе Вукаса, као и о судбини поседа које је имао у Конавлима. Војвода Вукас је имао две кћерке Мару и Јерину, које су биле удате за Воисава Битојевића, односно Вукића Калиманића. Из других извора сазнајемо да је имао и сина Радослава, који се бавио кредитно-трговинским пословима.¹

Земљу и винограде које су његове кћерке продале дубровачким грађанима Николи и Бенку Братосалићу војвода Вукас је од Општине добио као награду због учешћа у преговорима око продаје дела Конавала који је припадао Павловићима. Након вишегодишњих натезања завршни преговори о продаји обављени су крајем децембра 1426. године.²

¹ P. Živković, *Ekonomsko-socijalne promjene u bosanskom društvu u XIV i XV stoljeću*, Tuzla 1986, 73.

² Поводом продаје Конавала војвода Радосав Павловић и Дубровчани су разменили повеље датиране са 31. децембром 1427. године. Како су повеље датиране божићним стилем, коришћеним у Дубровнику, 31. децембар је био седми дан тадашње нове 1427. године (по нашем рачунању, то је још увек 1426. година), што значи да су завршни преговори вођени на самом крају 1426. године, а повеље записане почетком 1427. године. П. Драгичевић, *Повеља војводе Радосава Павловића Дубровчанима о продаји његовог дијела Конавала, 1427. [1426!], децембар 31*, ГПБ 9 (2016) 37–63;

Дубровчани су том приликом наградили и властелу Павловића, која је учествовала у преговорима и вероватно на изванредан начин допринела њиховом успешном завршетку. Кнеза Браила Тезаловића су наградили са 500 дуката, а војводу Радоја Љубишића, кнеза Радослава Обрадовића и војводу Вукаса Прибиловића са по 200 дуката. Сва поменута властела је, осим војводе Радоја Љубишића, добила и поседе у XXV децени, која се налазила у Доњој гори и у чији састав је улазило и село Диниште.³

Просопографски подаци

Вукас Распудић Прибиловић, 3, 5, 8, 11, 21, 24 (редови у изворнику) – властелин и дипломата породице Павловић. У изворима се први пут помиње фебруара 1421. године као кнез и кастелан Турице у Лашви. Сведок је на повељама војводе Радосава Павловића из 1423. и 1427. године. Више пута је боравио у Дубровнику у дипломатским мисијама. Дубровчани су га, као једног од учесника у преговорима око куповине дела Конавала који је припадао Павловићима, наградили са 200 дуката и комадом земље величине четири четвртине унутар децене војводе Радосава. Последњи пут се помиње 1429. године. Имао је сина Радослава и кћерке Мару и Јерину.

Литература: Р. Živković, *Економско-социјалне промјене у босанском друштву*, 71–73; Е. Kurtović, *Конј у средњовјековној Босни*, Сарајево 2014, 208, нар. 690, 305; А. Смиљанић, *Људи из сјенке – дипломати обласних господара у Босни*, Бања Лука 2015, 82–83.

Вукић Калиманић, 5, 23 – властелин Павловића. Припадао је хумској властеоској породици Калиманић.

Литература: М. Динић, *Хумско-требињска властела*, Београд 1967, 59.

Воисав Битојевић, 4, 19–20 – помиње се само у овом документу.

Мара, 2, 20 – кћерка војводе Вукаса Распудића Прибиловића. Помиње се само у овом документу.

исти, *Повеља Дубровчана војводи Радосаву Павловићу поводом куповине његовог дијела Конавала, Дубровник, 1427. [1426!], децембар 31*, ГПБ 10 (2017) 129–155.

³ Војвода Радосав и његов син Иваниш добили су 19 четвртина, а Радосав Обрадовић, Вукас Распудић и Браило Тезаловић по четири четвртине. Свака десетина је имала по 40 четвртина, а једна четвртина је износила 6 солди или златица. Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, Споменик СКА LXVI (1926) 52–53, 58–59; П. Живковић, *Учеиће босанске властеле у диоци Конавала*, Прилози 35–36 (1979) 184–186.

Јерина, 4, 24 – кћерка војводе Вукаса Распудића Прибиловића. Помиње се само у овом документу.

Никола Братосалић, 12, 22, 25 – дубровачки грађанин. Син Братослава Богојевића, који се из Стона 1390. доселио у Дубровник, и Славуше, кћерке Сергула Толиновића из Жупање. Био је ожењен Катарином са Корчуле, са којом је имао кћерку Славушу. Током 1424–1428. године борао је у Зворнику. Николин тестамент је састављен 1449. године у Стону.

Извори и литература: DAD, Arhiv Ćingrija, *Ćingrija – Genealogija Antunina*, 295'; Д. Ковачевић-Којић, *Градски живот у Србији и Босни (XIV–XV вијек)*, Београд 2007, 29–30.

Бенко Братосалић, 13, 22, 25 – дубровачки грађанин. Син Братослава Богојевића, који се из Стона 1390. доселио у Дубровник, и Славуше, кћерке Сергула Толиновића из Жупање. Био је ожењен Маргаритом, кћерком Ђованија де Руђа (de Rugia), грађанина Дубровника, са којом је имао четири сина и једну кћерку.

Извори: DAD, Arhiv Ćingrija, *Ćingrija – Genealogija Antunina*, 21, 295'.

Степан Стоисалић, 27 – дубровачки грађанин.

Живко Милетић, 28 – дубровачки грађанин и трговац. Имао је сина Николу који је био ожењен Маргаритом, кћерком Бјађа из породице Кривалди.

Извори: DAD, Arhiv Ćingrija, *Ćingrija – Genealogija Antunina*, 34'.

Srdan Rudić

Institut d'Histoire

Belgrade

**LES FILLES DU VOÏVODE VUKAS RASPUDIĆ INFORMENT LES
RAGUSAINS QU'ELLES ONT VENDU LEUR PATRIMOINE À
KONAVLI**

1439.

Résumé

Par le document de l'année 1439 les filles du voïvode Vukas Pribilović – Mara, épouse de Voisav Bitojević, et Jerina, épouse de Vukić Kalimanić, informent les Ragusains que, pour leurs mariages, elles ont vendu aux Ragusains Nikola et Benko Vukosalić au prix de 450 perpers, la terre et les vignes à Konavli, qu'elles avaient héritées de leur père. Il s'agit du domaine que Vukas a eu comme cadeau de Raguse pour sa participation aux longues négociations entre Raguse et le voïvode Radoslav Pavlović concernant la vente d'une partie de Konavli qui appartenait à la famille Pavlović. Ces négociations ont été terminées à la fin de l'année 1426.

Mots-clés: voïvode Vukas Raspudić, Mara, Jerina, Voisav Bitojević, Vukić Kalimanić.